СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 52. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 7-го березня 1941. No. 52. Jersey City, N. J., Friday, March 7, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ЦІЛЬ АМЕРИКИ НА ДАЛЕКІМ СХОДІ

ВАШИНГТОН. — Секретар стейту Кордел Гол заявив, що ціль американської політики на Далекім Сході є віддержати там такий лад, у якім всі народи малиб нагоду зо собою під оглядом економічним конструктивно конкурувати. Далі затвердити такий лад, у якім всі потуги шанувалиб договори і свої зобовязання.

ВІДНАЙШЛИ МАЛОГО ХЛОПЦЯ.

НЮ ЙОРК. — Малий, два і пів-літний, хлопець родини Джеймсів з 120. вул. Ню Йорк, за яким впродовж кількох днів шукала поліція й ціле доокольне населення, тепер знайшовся. Знайшла його на дасі одна жінка в тім самім домі, де жили Джеймси. Вона вийшла туди зо своїм псом і знайшла там троха змерзлого хлопця, що безрадно плакав. Ясно, що цей хлопець не міг там бути від неділі, коли то він зчез із дому. Поліція шукає за справниками цього, передівсім шукає за одним „приятелем" родини Джеймсів, який також кудись зник.

ЗІЗНАЮТЬ У МАСКАХ.

БОСТОН. — Перед судом зізнавали в масках дві офісові урядниці й твердили, що в деяких великих бюрах не платять урядницям такої платні, якої вимагає закон висоти плат і годин праці. Закон вимагає найнижчої платні $16 тижнево, а деякі великі фірми платять і по $12 тижнево, говорили замасковані свідки. Причиною, чому вони вдягли маски, було це, що деякі компанії грозили відправленням тих урядниць, які пішлиб до суду проти них зізнавати. За порозумінням з урядничою місцевою юнією суд дозволив їм зізнавати в масках і задержав у тайні їх назвища.

25 ФАБРИК СТРАЙКУЄ.

ВАШИНГТОН. — Під теперішню хвилю страйкує в Америці 25 фабрик, які виробляють для уряду які небудь воєнні замовлення. В справі страйків переговорював з президентом голова К.І.О. Филип Морей.

ПЕРЕЛОВИЛИ ХАБАРНИКА.

НЮ ЙОРК. — Суд потягнув до відповідальности Ірвіна Пінкера з Брукліна, який був членом поборової комісії і, сповняючи цей обовязок, взяв хабаря від новобранця Фреда Шварцштайна в висоті сто долярів, обіцяючи йому за те увільнення з війська. Але Шварцштайн видав його, виплачуючи йому передтим позначені гроші.

ЧИ ПРОМИНАЄ БЕЗРОБІТТЯ?

НЮ ЙОРК. — В дільниці Квінс треба було певного числа ріжних міських робітників, шпитальних помічників і помічниць, також фізичних робітників при направках ріжних робіт. Їх платня мала виносити не більше, як $780 річно, з додатком соціяльного обезпечення, вакацій і т. п. Щоб дістати ту працю зібралось вже день наперед 1,200 жінок і чоловіків коло бюра, яке приймало аплікації. Вони чекали цілу ніч на свою чергу, бо працю давали на тій засаді, що хто скорше прийде, скорше дістане. Та стільки робітників не було треба, тому лиш мала частина з цього скористала.

ЗАКЛИК ДО ШПИТАЛЬНИХ ПІКЛУНОК.

ВАШИНГТОН. — Американський Червоний Хрест знов видав заклик до фахових шпитальних піклунок, щоб вступали до військової служби. Збройні сили Америки потребують в цю пору додаткових 2,000 піклунок.

СПРАВА „СИНІХ ЗАКОНІВ".

ВИЛМІНГТОН (Делавер). — Судя Вилмінгтону, перед якого поліція привела пару сот „проступників синіх законів", себто тих, які працювали в неділю, порадив собі в той спосіб, що майже їх усіх випустив, а лише 13 покарав. Судя сказав, що цей „синій закон", забороняючий працювати в неділю, з виїмком коли цього для суспільности конче потрібно, не є такий немудрий, як дехто хоче собі його змальовати. Певно, що багато речей, які 200 літ тому уважалися злишними. нині є конечні. Друкувати колись газету і її в неділю продавати було колись злишним і заборонялось. Але нині це стало конечністю. Подібне діється і з іншими функціями. Закону не треба відкидати, говорив судя, ні його по старому інтерпретувати. Треба його примінити до нинішнього часу і заборонити виконувати в неділю такі роботи, які можуть зовсім спокійно зачекати до чергового дня.

КІНОВІ МАГНАТИ ПЕРЕД СУДОМ.

НЮ ЙОРК. — Судя потягнув до відповідальности двох кінових магнатів, Джозефа Шенка і Джозефа Московіца за викрут від податків. Внаслідок неправного виповнення податкової аплікації Шенк не доплатив урядови близько пів міліона долярів, каже суд. До розходів Шенк вставив ріжні „витрати", як страта на біржі і т. п., що не відповідало правді.

КАЖЕ, ЩО ВІН ТАКИ КОМУНІСТ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорські університетські професори, яким власти закидають комунізм, з оборонної позиції переходять до наступу. Вони влаштували пресову конференцію в готелі Рузвелт і на тій конференції в приявности журналістів деякі з них хвалилися, що справді є комуністами, і що з того? Комунізмом хвалився проф. Моріс Шапес і казав, що його обовязки цього йому не забороняли і з черги його приналежність до комуністичної партії не перешкаджала обовязкам. При тих пописах приявний був голова учительської юнії ч. 5, Чарлс Гендлей, виключеної недавно з федерації американських учителів за комунізм.

РІЗБЛЕННЯ ЗАКОНОПРОЄКТУ Ч. 1776

Сенат в однім дни приняв сім менших поправок до законопроєкту ч. 1776, серед них такі, які дозволяють конгресови мати певні впливи над витратою гроша на воєнні цілі. Тепер сенат приступив до найголовнішої поправки, а саме, щоб у законопроєкті виразно заборонити президентови висилати до чужих країв поза західню півкулю, американські збройні сили. Секретар стейту Кордел Гол відразу спротивився проти цеї поправки, кажучи, що ця поправка додасть сміливости Японії в її агресії на Далекім Сході, бо Японія візьме це як запевнення, що Америка не піде проти неї до війни і нема чого її боятись.

ПОСИЛКА НІМЕЦЬКИХ ВІЙСЬК ДО АФРИКИ

В вашингтонських офіційних колах говорять, що Німеччина посилає великі військові сили до італійської Лібії в Африці. Дотепер вона післала до сто тисяч вояків і тисячу повозів. А це число буде вкороткі збільшене, до 150,000. Німці, на спілку з італійцями, знайшли якийсь шлях до Африки, на якім британці не можуть їм багато шкодити. Британці на тім відтинку мають всего 110,000. В якій цілі скупчують німці там таку велику силу — покищо певно годі сказати. Та цілком певно, що не лиш для оборонних цілей, аби далі не пустити британців, але також для офензивних цілей, маючи на увазі виконання того, чого не могла виконати італійська армія, себто заатакування Єгипту, здобуття Суеського каналу, та загроження цілого Близького Сходу з цілковито іншого боку.

ЗБІЛЬШЕННЯ ФАРМЕРСЬКОГО ФОНДУ ВІДКИНЕНО

Конгрес відкинув дві спроби піднести державний фармерський фонд, призначений для підвишки фармерських продуктів і зрівнання їх із промисловими продуктами в такім відношенні, в якім вони були перед першою світовою війною. Фармерські конгресмени хотіли цей фонд, що нині виносить 212 міліонів долярів, піднести до 875 міліонів долярів. А коли це не вдалось, то хотіли піднести до 450 міліонів. Одначе і ця остання пропозиція перепала. Бо конгрес боявся, що підвишка цього вирівнуючого фармерського фонду матиме інфляційний вплив на ціни всіх продуктів.

ЗАЧАЛАСЯ БОРОТЬБА ЗА АТЛЯНТИК, КАЖЕ ПЕРШИЙ ЛОРД БРИТІЙСЬКОЇ АДМІРАЛІЦІЇ

На Атлянтійськім океані зачинається тепер боротьба, що подібна до „Війни Франції" з минулого літа. І тому Велика Британія буде тепер потребувати кораблів у більшій мірі ніж це було коли-небудь досі, як весь час її існування. Таке заявив у парляменті А. В. Аліксендер, перший лорд адміралції. Один з послів запитав адмірала, чи повідомлено про те Злучені Держави, що Британія потребує наразі, радше кораблів ніж літаків, але не одержав на запит ніякої відповіди.

БРИТІЙЦІ БОМБАРДУЮТЬ ІТАЛІЙСЬКІ КОРАБЛІ

В часі, коли на Балкані іде велика дипльоматична гра, грецькі війська далі наступають. А британські летуни та британська фльота помагають Греції нищити ворога. І так британські летуни бамбардували італійські кораблі в Кімара і Вальоні, при чому знищили 9 італійських літаків.

НІМЕЦЬКА АРМІЯ В БОЛГАРІЇ ДАЛІ ЗБІЛЬШАЄТЬСЯ

Нараховують, що вже досі повинно бути в Болгарії до 300,000 німецького війська. Німецькі сили далі збільшаються, бо далі напливають нові частини, головно механізовані з модерним виеквіпуванням, як теж прибуває значне число повзів. Частини розїзджаються у ріжні сторони краю. Назагал німці старались досі оминати столицю, але тепер уже того нема, бо по вулицях Софії видно повно німецьких вояків і офіцирів, так, що американський кореспондент подає, що це місто виглядає радше на якусь німецьку твердиню, ніж на столицю Болгарії.

БРИТАНІЯ ПРОГОЛОСИЛА БЛЬОКАДУ БОЛГАРІЇ

Британський уряд оголосив, що вважає Болгарію як територію, що є під ворожою окупацією. Значить, що це є ворожа територія. А це означає, що всі добра, що є власністю Болгарії, чи походять з Болгарії, будуть підлягати конфіскаті.

ПРОТИ ШИРЕННЯ НЕНАВИСТИ

Фашистська влада сконфіскувала студентський часопис Італійської Католицької Акції, в якому військовий курат Пінедолі пише, що ненависть приносить нечесть тому, що носить військовий мундир. Каже глядіти на ворога по рицарськи, як свого брата, що сповняє свій обовязок, до якого покликала його батьківщина. Та таке ставлення справи противиться тому, що проголосив 23 лютого Мусоліні, коли візвав ненавидіти Велику Британію.

БОЛГАРІЯ ПІДПИСУЄ НА ВИКРОПКОВАНІЙ ЛІНІЇ.—Історичний момент у палаті Белведеру в Відні, коли Болгарія приступила до оси. На світлині: болгарський премієр Філов стоїть по підписанні пакту. У лівому куті світлини японський амбасадор Ошіма. При столі (з другого боку Філова) сидять: німецький міністер заграничних справ Рібентроп і італійський міністер заграничних справ Чяно.

ГРЕЦІЯ ІДЕ РАЗОМ З БРИТАНІЄЮ, ВІДКИДАЮЧИ НІМЕЦЬКИЙ НАТИСК

АТЕНИ. — Повище доносить Асошіейтед Прес зо столиці Греції. Грецький уряд, як і воєнне командування дали ясну відповідь на те, з ким вони будуть далі іти. Нема двох думок, що вони рішились далі ділити свою судьбу з Великою Британією. У звязку з тим вислано навіть частину війська на болгарсько-грецьку границю, звідки надіються німецького удару. В урядовім комунікаті, що його видано з нагоди відвідин Антона Ідена, британського міністра заграничних справ, сказано, що Греція і Велика Британія дійшли до повного порозуміння у всіх справах.

ІДЕН ХВАЛИТЬ ГРЕЦІЮ ЗА ЇЇ ГЕРОЙСЬКУ ПОСТАВУ.

АТЕНИ. — Британський міністер заграничних справ, опускаючи Грецію, проголосив заяву, в якій підкреслив, що ціла Британія глядить з подивом на геройську боротьбу Греції, що боронить тої свободи, про яку казали тому 2,300 років в Атенах, що вона є тайною щастя. А тайною свободи — є хоробрість, відвага. Треба буде пережити важкі часи, казав Антоні Іден, але кінцева перемога є певна. Греки обдарили при відїзді Ідена і сера Діла, начальника британського ґенерального штабу, ріжними дарунками, між іншим візантійською старою іконою.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВІД ЮГОСЛАВІЇ РІШЕННЯ.

БІЛГОРОД. — Британський посол до Югославії, Роналд Кембел, не хоче допустити до того, щоб югославський уряд крутив ним так, як це зробив болгарський уряд з британським послом у Софії, якому не говорив правди. Тому Кембел домагається, щоб Югославія виразно сказала, чи вона приступає до Потрійного Союзу, чи хоче далі бути невтральною. Так є, що Югославія є сьогодня остання балканська держава, що ще є формально невтральна. Кажуть, що князь-реґент Павло мав мати у тій справі побачення з німецьким міністром заграничних справ фон Рібентропом. І мабуть так буде, що Югославія не матиме відваги опертись німецькому натискови.

АНТОНЕСКУ І ҐЕРІНҐ НАРАДЖУЮТЬСЯ.

БЕРЛІН. — Поширились нові поголоски у звязку з несподіваною для нікого нарадою, яка відбулась у Відні, в Бельведері, між румунським військовим диктатором ґен. Антонеску і маршалом Ґерінґом. Одні догадуються, що вони обговорювали якусь воєнну акцію, головно летунську, а другі твердять, що тут іде про економічну кооперацію.

ДЕ ПОГОЛОСКИ, ТАМ СОВЄТИ.

БІЛГОРОД. — Тому, що ніхто не знає, над чим властиво радили ґен. Антонеску і маршал Ґерінґ у Відні, рознеслись слухи, що це Совєти вручили Румунії ультимат, домагаючись негайного відступлення їм румунських пристаней на Чорному морі.

ГІТЛЕР І ТУРЕЧЧИНА.

АНКАРА. — Юнайтед Прес подає, що кабінет міністрів радить над тайним письмом Гітлера, в якому він запевняє Туреччину, що він не має супроти неї ніяких агресивних замірів, ні теж не думає перебирати контролю над Дарданелями.

ЗНОВУ ПІДСТУП СОВЄТІВ.

АНКАРА. — Дехто підсуває думку, що Совєти готові прийти Туреччині з допомогою, якщоб вона рішилась допомагати Греції й піти війною проти Німеччини.

ЗАПОВІДАЮТЬ НІМЕЦЬКЕ УЛЬТИМАТУМ.

РИМ. — Фашистівська преса не перестає заповідати, що вже туй туй прийде до верха наступу на Грецію, маючи на думці німецький наступ. Преса пише виразно про німецьке ультиматум, що буде скоро вручене Греції, як теж заповідає скорий її розгром.

СМЕРТНІ ПРИСУДИ В ГОЛЯНДІЇ.

АМСТЕРДАМ (Нідерлянди). — Нема спокою в окупованій німцями Голяндії. А що так є, то найкращим доказом цього є присуд воєнного німецького суду, що по тижневій розправі засудив 18 голяндців на кару смерти, а 19 інших на довголітню тюремну кару. Обвинувачувано засуджених у саботажах і шпигунстві, очевидно, на шкоду німецької армії. Німецька преса пише, що коли держава з 80 міліонів людей веде боротьбу „за своє існування", то тоді не можна дозволити на те, щоб її нищили на задах „невідповідальні елементи". Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" подає ще і про протижидівську акцію націстівської влади в Голяндії, що проголосила, що Голяндія вже має одно місто „без жидів". Має ним бути Зандворт, відоме купелеве місто.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення мав бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частиною):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

БОЯГУЗ, ШАКАЛЬ ЧИ ПІДБУРИТЕЛЬ?

Вашингтонський кореспондент „Ню Йорк Таймсу", Артур Крок реферує у цьому часописі всесторонно, як пояснюють собі в дипльоматичних колах американської столиці політику Росії в теперішній европейській ситуації, а головно в відношенні до балканського положення.

Зараз на вступі Крок зазначує, що в цих дипльоматичних колах нема в цій справі одної думки. Розбіжність думок є доказом повного замішання в справі російської політики. На його погляд, ця суматоха є висл ідом розмисної політики Росії, котра зовсім не хоче дати свою політику виразно пізнати.

Крок збирає розбіжні думки про російську політику в три групи.

Одна група дипльоматів уважає, що Росія руководиться в політиці головно страхом перед Німеччиною. Цей страх нині тим більший, коли Німеччина підійшла так близько до границь Росії й вздовж сотки миль довгого кордону зібрала міліон жовнірів. Цей страх є такий сильний, що, мовляв, що ніякої заяви Росії не можна в даний мент брати поважно. Навіть жадоба чужих територій нині уступає перед страхом перед Німеччиною.

Друга група дипльоматів думає, що Росія передовсім жадна чужих країв, головно, коли ситуація складається так, що вона може загарбати чуже без воювання. Росія вважає теперішню ситуацію якраз підходячою для дальшого збільшення своїх посілостей. І на думку цих дипльоматів, Росія вже певно має зовсім конкретні наміри або навіть умову з Німеччиною щодо „відшкодовання" Росії. Мовляв, дістане Росія тим равом або дальші частини Молдавії, що тепер нібито ще належать до Румунії, або навіть Царгород, що нині є в посіданні Туреччини. Кажуть дипльомати з цеї групи, що нота Росії до Болгарії є якраз доказом, що це станеться: мовляв, Росія все прибирала бундючну міну, коли мала щось дістати від Німеччини.

Третя група дипльоматів добачує головну ціль большевицької Росії в продовжуванні війни між Англією й Німеччиною до як найповнішого ослаблення обох воюючих сторін. На думку цих дипльоматів, Росія сама цькувала Німеччину займати Болгарію й Румунію, бо Росія припускає, що це запалить і Англію й Туреччину до відплати. Болгарська нота мала би тоді на цілі дати Англії надію на можливість зближення до Росії.

Розвязка питання, котра властиво група пояснює російську політику правдиво, є важна не лише для дипльоматів европейських держав, але й для дипльоматів з американського Департаменту Стейту, бо з цим питанням звязане питання становища совєтської Росії до зудару інтересів між Злученими Державами й Японією на Тихому Океані й Далекому Сході.

ВІСТИ ПРО УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ, УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ І УКРАЇНСЬКИХ ЛЮДЕЙ

Нова українська повість.

Вийшла друком нова повість Володимира Островського п. н. „Зайшло сонце в Холмі". Оповідається в ній про останні дні панування галицького короля Данила. Книжка прикрашена малюнками артистки-малярки Стефанович евої.

Українська школа в Празі.

Проголошено, що приймається учеників до української інструкторсько - підготовчої школи в Празі. Та школа складається з трьох річників: 1. Підготова за нижчу гімназію, 2. Підготова за V. і VI. кляси, 3. Підготова до матури. До школи мають зголошуватись до дирекції й кураторії на адреси проф. Евгена Іваненка і д-ра Юськова.

Память роковин 22. січня в Перемишлі.

Заходами Т-ва „Черник" відсвятковано в Перемишлі, що є по лівім боці Сяну, себто під німецькою окупацією, Свято Злуки з 22. Січня. Академія відбулась в салі ОО. Василіян. Вступне слово виголосив інж. Ю. Артюшенко, декламувала п. Стахівна, а реферат виголосив І. Клим. Заходом того самого товариства отворено Відділ Наукових Викладів у такому складі: Ю. Артюшенко, д-р В. Блюй, проф. Ст. Микита, м-р Б. Козак, М. Ласка, В. Нагайський.

Ще далі в німецькім полоні.

Українці, що попали в німецький полон як бувші вояки польської армії, ще далі перебувають в німецьких таборах полонених, як виходить зо звідомлень про те, що їх ще досі не звільнили, хоч полонені домагаються звільнення.

Свято 22. Січня у Празі.

Згадане свято відсвятковано 26. січня. Рано відбулась торжественна Служба Божа враз з молебнем в намірені українського народу в грекокат. церкві. Пополудні відбулось „Свято Державности". Доповідь виголосив Улас Самчук. Були декламації й виступ хору під управою проф. О. Приходька. Свято закінчилось спільним відспіванням „Ще не вмерла Україна".

Помер о. Я. Медвецький, Апостольський Адміністратор Лемківщини.

Апостольський Адміністратор для Лемківщини, о. д-р Яків Медвецький, помер у шпиталі в Кракові в 61. році життя, після затяжної й важкої недуги. Родився 7. січня 1880 р. в Цвітовій, в Бучаччині. Після закінчення гімназійних і богословських студій та осягнення докторату став професором богословських наук у Станиславові, в Духовній Семинарії. В 1936 р. заіменувала Покійного Апостольська Столиця Апостольським Адміністратором для Лемківщини. Тому, що в останньому часі стан здоровля не дозволяв Покійному виконувати обовязки, покликано до керми Адміністратурою на становище Генерального Вікарія о. ректора Олександра Малиновського, загально відомого, заслуженого, українського, церковного й громадського діяча. Ті обовязки виконує о. Малиновський від весни 1940 року. Як відомо, українське громадянство не ставилось прихильно до Покійного о. Медвецького в часі, коли став Адміністратором. Критиковано Його часто й за ріжні поступки підчас урядування, котрі потребу москвофільству.

Хіротонія нового православного єпископа.

Українська Церковна Рада у Варшаві проголосила, що в неділю дня 26. січня б. р. відбулася в українському православному соборі на Празі в Варшаві хіротонія архимандрита Палладія (Відибіди-Руденка) на єпископа. Чину хіротонії доконали митрополит Діонізій, архиєпископ, Іларіон і вікарний єпископ Іларіона, Тимотей. О. Архимандрит Палладій Відибіда-Руденко родом з Поділля. Студії кінчив в Камяниці Подільськім, а потім у Києві ще до „першої світової війни. За часів Української Народньої Республики був віцеміністром фінансів. На імміграції став священиком та працював на Волині. Пізніше вступив до манастиря. Як архимандрит працював у варшавській консисторії, обслугуючи потреби української православної еміграції в Варшаві. Кандидатура о. архим. Палладія на єпископа була виставлена вже давно, ще за польської влади. Та польське міністерство ставило тоді якісь перешкоди.

Помер о. В. Д. Садовський.

Дня 10. грудня 1940 помер у Львові о. Володимир Домет Садовський, парох Церкви Преображення св. Спаса, проживши 75 літ. З Покійним зійшла в могилу одна з найкультурніших постатей серед українського духовенства Галичини останніх років. Людина незвичайно талановита, музикальна, метка і в реалізації своїх ідей невтомна. Управу згаданої вище парохії перебрав в 1921 році, вернувши з російського полону. Від 1924 р. був головою Товариства св. Ап. Павла, яке то товариство польська влада розвязала за внесення меморіялу до Ліґи Націй у Женеві з протестом проти руйнування і відбирання православних церков на Холмщині. Як знавець історії української Церкви пропагував завзято привернення українському обрядові його властивого вигляду, висуваючи з нього помалу все, що до нього введено з латинського обряду. Він і започаткував т. зв. обрядовий рух та став ідейним основником тієї групи українського галицького духовенства (т. зв. „восточники"), що поставили собі за ціль — усіми засобами змагати до відродження в українській церкві її давних прав і традицій, як на церковно-правному, так і на літургічно-обрядовому полі. Мав дуже велику бібліотеку, де були дуже цінні памятки з історії й літургики Церкви, з якої користали теж і чужинці, зокрема французи, що приїздили останніми роками студіювати українську церковну справу. Дім Покійного був тим центром, де сходились часто українські громадські діячі для обговорювання важних справ церковно - національного характеру.

Музеї І. Франка й Міцкевича.

Совєтська преса подає, що совєтська влада перемінила на музей невеликий дімок при вулиці Панській у Львові, де мешкав Іван Франко. В музею мають бути зібрані матеріяли, звязані з життям поета. Подібний музей, як подає совєтська преса, поставлено в память Адама Міцкевича, польського поета, з нагоди 80-літя його смерти. Музей цей находиться в Новгородку, в домі, де жили родичі Міцкевича, і де він прийшов на світ.

Не знають, хто зробив краще.

„Карпатська Русь" з 4. лютого б. р. друкує листа, що його одержано з Галичини від лемківського переселенця, що покинув Лемківщину, а перенісся на совєтський бік і поселився в Тернопільщині, згідно з призначенням совєтської влади. В листі пишеться, хто остав в селі, з якого вийшли, а які тепер є під німецькою окупацією. По тім вичислено є таке речення: „А решта всі виїхали. Та не знам, котрі ліпше викирали, ци тоти, што виїхали, ци тоти, што зостали, бо тераз з Німеччини мало листи доходят до нас і нич не напишут, як ся там їм жие".

Уже той сумнів вказує найкраще, які є гаразди під Совєтами!

SHOULD WE TOLERATE SUCH PRACTICES?

Totalitarian Methods In Hiring Help Exposed

One of our readers sent us the following letter:

Gentlemen:

I am a son of Ukrainian parents who were born in Galicia. I would like to get some information from you if possible.

Recently I read an advertisement in a New York City paper from an employment agency needing some boys who are Technical High School graduates with the knowledge of certain subjects and some shop experience. My requirements filled that add. I went to that agency and registered for the position.

The agency took my application and told me to report the following morning. When I reported the following morning, he told me that I wasn't accepted for the simple reason that my parents were born in Austria.

I asked him what was the difference. They are American Citizens, who are not Austrians but Ukrainians by birth and that I was born in U.S.A. making me an American Citizen by birth. He said that he was sorry and there wasn't any further explanation.

I would like to get this further information from you if possible.

I have made many other applications for jobs in which I was asked where my parents were born. I always wrote Austria. I never have received any answers from these applications. When I heard what this agency had said and I never received any answers from my other applications, I then started to realize that all my applications were rejected for that same reason.

If you have any opinion about this, I would be very thankful to you if would be so kind as to answer in the near future.

Thank you very much.

Respectfully yours, etc.

In our opinion the letter should be brought to the public notice as similar facts have of late become so common that the legislature of the State of New York undertook to combat the tendencies by means of a special law against discriminations because of race, color or creed in the employment of workers.

The incidents described by our correspondent are in a way unusual as the writer of the letter was discriminated against perhaps not so much because of his own race, as because of the origin of his parents. What objection his prospective employers saw in giving employment to a son of Austrian parentage, we cannot know with all certainty. We can however surmise that we have here a distant echo of the anti-Austrian sentiment which was rampant in America during the first World War. Austria was then Germany's ally, and a great deal of enmity which we visited upon Germany was shared by Austria. However, even then we learnt to differentiate between the Germans and the non-German races subject to the German and the Austrian empire. During the first World War we have learnt enough of geography to know that what was known as Austria, or Austro-Hungary, was an artificial complex state composed of many races, most of them unwilling members of the empire. We learnt then to differentiate between the Austrian Germans and Magyars, on the one hand, and the Ukrainians, Poles, Czechs, Slovaks, Rumanians, Italians, Croatians, Serbs, on the other, who were pressed into the empire by force. To apply to the latter races the same attitude we accorded those who profited by the Austrian empire, would have seemed to us then supreme injustice. And yet our correspondent's letter apparently points out that the improbable exists; the old hatred of the Austrians persists, and it strangely attaches itself to those who themselves were the victims of the Austrian misrule.

There are in the incidents related by our correspondent still other phases which spell even greater dangers than what the racial prejudice of Americans toward their erstwhile enemies implies. The employment agency mentioned by him evidently extends the World-War animosity toward Germans to the so-called second generation, that is to American young men, born in this country of Austrian immigrants. By such discrimination the young man is made as if it were answerable for the behavior or character of his parents, or their race, or their empire from which they had fled to America. This runs counter to all the concepts of popular government as we understand it in America. In fact, it is a characteristic portion of the totalitarian systems to make a person responsible for the acts of a whole group, race, creed or class. It is the essential feature of totalitarian regimes to take hostages and make them responsible for the behavior of their families, classes, or races. It is their habit to accept the scapegoat doctrine, which makes a small group responsible for the troubles of wide groups, or of the whole humanity. It is their common practice to make the families in the old countries accountable for the behavior of their members in America.

The American system of government has always rejected this and all similar ideas of collective responsibility. In a democracy, as the Americans understand it, each individual assumes full personal responsibility for his acts and obligations, and neither is a father responsible for the acts of his grown-up children, nor are children responsible for the acts of their parents.

Introduction of such discriminations spells evidently the danger of introducing totalitarian methods to the United States. To this danger every friend of democracy must give unsparing battle. And as the first step in this battle we propose to give a full and complete publicity to all facts of similar nature.

ЮЛІЯН ТАРНОВИЧ.

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

(33)

Тож наші еміґранти кидали фарму, оселювалися у великих містах, як Буенос-Айрес в Арґентині, та Ріо-де-Жанейро в Бразилії. Находили там роботу в фабриках і міських пристановах. Однак зубожіння світових ринків, брак вивозу тамошніх продуктів спричинив занепад торговлі. Присідати зачали еміґрантів голод і біда. Тамошні голодні робітники — гаряча кров — допускалися грабіжей, убивств. Це відбилося на наших заточенцях. Не виявляли вони довший час охоти до життя.

Щойно, як стала творитися в старому краю своя хата і потрясали цілим світом важкі події, став обєднуватися еміґрант - лемко в українських товариствах. Гуртувався, бо спільна праця краща; головне — піддержати братів дома.

Наші лемки, що перетривали це лихоліття — не пропали. Грізна небезпека національної загибелі та винародовлення лемків за океаном — розвіялась.

Так і можна надіятися, що ніколи не пропадуть для нас ці тверді працівники лемки-скитальці!

Вкінці треба знати, що на еміґрацію завсіди виїздив лемко найбільше працездатний, підприємчивий, меткий, найздоровіший, що не находив для себе серед краєвих умовин відповідної праці, чи за мало було йому батьківської ріллі, щоб добитися кращої долі.

При значній або цілковитій помочі лемка-еміґранта повстали майже всі новіші церкви на українській Лемківщині. Приходські доми, школи, громадські та народні доми, читальні, — все те будовано за гроші лемка-еміґранта. Дорогі церковні книжки, золоті чаші, павуки, свічники, фелони, хоругви, безліч великих дзвонів, на цвинтарях гарні памятники — хрести, придорожні хрести — це також придбав лемко-еміґрант.

Під теперішню пору багато лемків у Франції. Вони виїхали там найчисленніше в 1926-30 роках. Багато вернуло вже до хат і тут приживає, одначе не було випадків, щоб лемко вертав голіруч — лише все привозить „зароблене" та зазживає на батьківській ріллі.

На прикінці згадаємо ще, що сучасний лемко на еміґрації бере участь у всіх українських, національних сходинах, належно зорганізований в ріжних українських товариствах — пильно стежить за всіми подіями в рідних сторонах і дорожить українським — зі Старого Краю — слотом.

Богу дякувати, живу вже в Америці 35 років; але ріжниця між тими роками така велика, як далеко небо від землі. Перед 35 роками ми тут нічого не мали, тільки один Український Народний Союз, і то дуже слабо зорганізований та хиткий. Сьогодні цей Український Народний Союз має неверх трицять тисяч національно свідомих членів, та майно його перевищає три і пів міліона долярів. В місцевости Елизабет, Н. Дж.*) перед 35 роками можна було всіх наших людей почислити на пальцях, сьогодні працює тут понад чотири тисячі свідомих українців з цілої Галичини. Тоді також не було в Елизабет ані нашої церкви, ані школи, ані Народнього Дому, ані Українського Парку; теперь маємо українську греко-католицьку церкву, українську величаву школу, Український Народний Дім, Український Парк, девять Українських Брацтв і Товариств, Відділ ОДВУ, Громадянські Кружки, Комітет Лемківщини. — Одним словом — усе, тільки охоти до праці, й то без ріжниці ко чи ці другі українці. — Роботи в Америці дуже слабі; є наців, що бідує, але тут маємо свої інституції, що біднішим або без праці помагають і не дадуть бідувати й голодувати. Тужимо за Рідніми Сторонами.

*) Частина листа Василя Левчика з Елізабет, Н. Дж. Тека: „Лемківщина", Львів 1935.

Визначні лемківські діячі.

Лемківщина — в порівнанню з другими українськими землями видала багато духовних і світських діячів.

В селі Бортне, коло Горлиць родився **Тома Полянський**, єпископ в Перемишлі; з Криниці родом Митрополит **Йосиф Сембратович**; з Долиниці к. Жмигороду Митрополит **Сильвестер Сембратович**; з Мушинки єпископ **Юліян Пелеш**; Й. Е. єпископ Кир **Йосафат Коциловський**, уроджен ець Синічини (Пакошівка).

Священики: проф. львів. університет. **о. Тит Мишковський**, родом з Перегримки; ректори львів. духовного семинара: **о. О. Криницький**, з Кривої, **о. Іп. Криницький**, **о. Мохнацький** та **о. Т. Симбратович** (Львів-Відень); крилошани в Перемишлі: **о. І. Мишковський**, **о. І. Войтович**, **о. Олександер Зубрицький**; почетний крилошанин: **о. Гр. Чирнявський** — парох Фльоринки, **о. Лев Щавинський**, парох Самбора, **о. Лев Сембратович**, парох Чертежа, **о. Антін Бескид**, парох в Тарнаві й довголітній декан, **о. В. Жеґестовський** — парох Криниці, **о. Гр. Копистянський** парох Снітниці.

Визначні старинні священичі роди: Бескидів, Вислоцьких, Венгриновичів, Гладишівських, Гумецьких, Зубрицьких, Дуркотів, Константиновичів, Копистянських, Криницьких, Міляничів, Мохнацьких, Обушкевичів, Тарасевичів, Юрчакевичів і другі.

Визначні світські постаті: **Гарбера** — капітан родом з Мохначки; **Ст., Земба**, сотник кавалєрії з Шляхтової; **Талпаш**, майор з Нової Веси; **Юліян Криницький** генерал, **Сембратович** генерал і ін.

Професори університету: **Вислоцький**, (Варшава), **Василь Чернявський**, зо Злоцьк (Львів), **Е. Чирнявський**, з Фльоринки (Краків), **Гладишівський** (Чернівці).

Гімназійні професори: Василь Полянський (директор в Перемишлі), Михайло Полянський (Львів), Жеґестовський (Бохня), Петрик з Криниці (Коломия), Максим Криницький з Маластова (Самбір), Ястряб з Високої (Київ), Михайло Константинович (Станиславів).

Судді: Мохнацький, президент краєвого суду у Львові, Лукіян Криницький радник і презид. суду в Тернополі, Теодор Зубрицький, радник у Відні, Корнило Зубрицький радник у Львові, Гащин радник, І. Копистянський радник в Самборі, д-р Ф. Савчак з Нової Веси (Львів), К. Менцінський з Маластова, радник, Л. Гумецький суддя (й адвокат), д-р Ем. Зубрицький радник у Львові, д-р Евген Зубрицький в Чернівцях.

(Дальше буде).

ПОЛЬСЬКА АКАДЕМІЯ МЕДИЦИНИ В АНГЛІЇ

ЛОНДОН. — В Единбурзі (в Скатленд) отворено при фінансовій допомозі британського уряду Польську Академію Медицини, в якій кінчитимуть науку медицини польські вояки, що служать в Англії, а зачали свої студії в Польщі. З неї користає до 30 молодих польських вояків.

З ДНЯ

„НЕ УПІДЛЮВАТИСЬ".

З багатьох сторін лунає нині голос перестороги: „Не упідлюватись!" Цей голос звернений в першу чергу на адресу тих, які не виключають можливости помогти українським визвольним стримлінням по боці англьо-саксонського табору, шляхом співпраці з тим табором.

Ці голоси кажуть, що антанта, чи аліянти, в яких англьо-саксонські держави відгравали колись передову, а нині найважнішу ролю, скривдили багато разів українців. Бо хоч обіцювали всім засади самовизначення, справедливости, свободи і демократії, то проте ніколи не піддержали українців, коли й вони тих засад домагались, а майже все піддержали ворогів українського народу, які ті засади ламали.

Вислід: „Не дурімся! Не опідлюймося своїми безпідними заявами симпатії на їх адресу," бо вони знов нас зрадять, а навіть вже зраджують, бо говорять багато про кривди, які діються полякам, а ніде ні словечком не згадають про теперішні чи минулі терпіння українців!"

БОЛЮЧА СПРАВА.

Це, безперечно, дуже болюча справа. Цього тяжко забути. Дехто не може цього простити антанті, чи аліянтам до нині.

Але причина, чому нам за це так наболіло серце є це, що ми колись нерозсудно вірили в ці високопарні слова й опісля дуже розчарувались, як побачили їх фарисейство. Забували ми за одну найголовнішу засаду: Кожний нарід дбає наперед про свої себелюбні інтереси. Щойно коли задоволить свої себелюбні інтереси, може рештку уваги присвятити і високим, гарним несебелюбним кличам. Найчастіше держави проголошують великі кличі на те, щоб при помочи них зреалізувати свої себелюбні інтереси. Хто вірить вповні тим кличам, мусить тяжко розчаруватись.

Не розчаровуються тільки ті, які ті кличі беруть умірковано. Які згори припускають, що під ними можуть критись цілковито відмінні цілі. Одним словом, не розчаровуються лиш ті люди, які приймають як природний і конечний закон самозбереження руководитись у закордонній політиці себелюбними інтересами.

Зрозуміло, що нераз треба станути в обороні й іншого народу, чи навіть якоїсь справедливої засади, але лише під тою умовою, що, не стануючи в обороні тих справ, це вийде остаточно на зле і для свого народу.

ПОРІВНАННЯ.

Це наше огірчення можна порівнати до такого прикладу: Коли чоловік, прибитий нещастям, йде до когось просити ласки і милостині, його дуже вразить, коли той милостині йому відмовлять. Але коли чоловік йде до когось з бизнесовою пропозицією, йде з добрим продуктом на продаж, то його не вразить так дуже, коли та друга сторона відмовиться цей продукт купити.

Те саме з політикою: якби наші провідники все були трактували справи реально і йшли за чужою поміччю з певними конкретними практичними" пропозиціями, вони не почувались би так враженими тим, що їм помочи відмовлено. Але вони йшли за допомогою в імя високих кличів — самовизначення, свободи, демократії. „Коли іншим належиться воля, нам також належиться", говорили вони. Ложи бо інші народи, покликаючись на високі кличі, мали водночас у руках готові пляни, оперті на обопільній співпраці. Наші, з деякими винятками, покликались лише на високі кличі. Ось чому тепер таке обурення на всяких політичних торгашів!

ЗНОВУ ПОПОВНИМО ПОМИЛКУ.

З прикрістю треба ствердити, що серед нас далі є чимало таких людей, які, колиб стали знов при кермі українського державного корабля, поповнилиб буквально ту саму помилку, що поповнили тоді. Вони далі вірять у якісь високопарні засади і кличі в міжнародній політиці.

До таких людей належать не лиш наші старі соціялісти, але також ті, що орієнтуються на тоталітарні держави; а навіть ті, що обидились на всі чужі потуги за їх фарисейство так, що хотілиб на якийсь час зовсім замкнути на все очи і мовчати. Мовчанкою вони хочуть „відомститись", за те на тих потугах!

Всі вони мають один і той самий психічний підклад. Соціялісти замикають очі на минуле, не хочуть нагадувати минулих провин демократії і вірять, що це була помилка; тепер вже буде лише. Другі вирапом бачать минуле, зневірились цілковито в демократії і вірять, що тотальні держави додержать слова та приміняють у міжнародну політику високі засади. Треті нікому не вірять, а кажуть чекати на будуче, може зміниться світ.

ЧУЖІ НАМИ ТОРГУЮТЬ.

В той час чужі провідники і політики торгують тими економічними, стратегічними і геополітичними козирами, які ми самі моглиб використати в власній справі. Це вони на англійськім ґрунті спують „федерації", протинімецькі заборола, покликаючись на ріжні ягайлонські ідеї, чи всесловянство.

Ми в той час бундючно заявляємо: „Ми invalid на це не погодимося..." Так заявляли ми вже в часі минулої світової війни і по ній. Правда, наші погрози не є цілковито безпідні. Вони містять у собі велику негативну, нищильну силу. Але в будуванні чогось негативизм замало. Треба позитивів. Коли ми відкидаємо якийсь чужий плян міжнародного укладу, мусимо видвигнути свій власний. А щоб це зробити треба забути за минулі урази і ратувати те, що можна.

ПОМЕР І. КОХАНСЬКИЙ

Дня 16. січня відбулись в Криниці величаві похорони Івана Коханського, сина Волинської землі. Покійний, що родився 1910 р. у Володимирі Волинському, присвятив усе своє молоде життя українській національній справі. За революційну акцію був засуджений у Волинському процесі в 1035 році на 7 літ вязниці. По чотирьох роках вийшов з тюрми на волю з недугою легенів, що її набув в тюрмі. Панахиду в санаторії „Наш Дім" відправив в українській мові православний священик о. Тарнавський із Флоринки. Над домовиною Покійного промовляли від друзів Голинський і В. Пасічник, як теж і о. Тарнавський. Домовину, прикриту українським національним прапором, везено на санях при масовій участи молоді й старших.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СПОМИН ІЗ МИНУЛОЇ ВІЙНИ.

В 1915 р. люди в селі Воля Сенькова, на Лемківщині, були дуже схвильовані чуткою, що надходять московські війська. Саме вернув один місцевий чоловік з міста Сянока і приніс вістку, що там вже є москалі. А був у тім селі Йосиф Пітух, довголітній старший брат при місцевій церкві і він пішов за ріку, на високий беріг і звідтам побачив, що москалі справді долом маширують. На нього найшов такий страх, якого він ще в життю не мав. Скоро він побіг до села, щоб розказати всім про цю новину.

Місцевий священик І. Криницький звелів дзвонами склякати на цвинтар коло церкви людей, щоб розказати їм, як мають поводитись з москалями. Та ще не закінчилось те пояснення, як біжить один хлопець і каже, що москалі вже в селі. На людей найшов великий страх. Вони порозбігались скоро по домам.

Йосиф Пітух пішов також на своє хазяйство і бачить, а там вже є москалі і на дві фіри накладають дошки, що він був зложив собі коло хати. „Нащо це забираєте?" — запитав він одного салдата. Та цей відповів, що це не його діло. Коли Пітух злапав за один кінець дошки і пробував її стримати, другий салдат заскочив з фіри і пробив його багнетом.

Таких випадків в селі Волі Сеньковій було багато. Коли москалі накінець з села забрались, бо бракувало 29 людей. Певно, що й нині, під Сталіном, їм не ліпше діється. Та годі дістати звідтам якусь вістку.

Ю. К., Бруклин, Н. Й.

ПОКЛІН КОБЗАРЕВІ.

Прийшов місяць, в якому віддаємо пошану генієви України, пророкови і провідникови українського народу. Життя Тараса Шевченка нам усім відоме. Знаємо про його злидні й терпіння. Г знаємо теж, як завзято він з тим лихом боровся, як в найтяжчих обставинах набирав освіти, як не давав себе звести з чесної дороги тоді, коли йому покращало, бо саме тоді зачав підносити голосний протест проти гнобителів України, зокрема проти московського царату. Ось тому творчість і життя Тараса Шевченка будуть для нас завжди джерелом сили. Вони нам завжди додаватимуть бодрости в змаганнях до кращого, до поступу. І нагадуватимуть, що не однаково повинно нам бути, коли Україну присипляють лукаві гнобителі. Отсе є те, на що ми не повинні забувати в Америці, коли святкуємо Шевченкові роковини.

М. Шмігельський, Клівленд, О.

ПОШИРІМ ВІДОМОСТИ ПРО ШЕВЧЕНКА.

Як кожного року так і того святкуватимуть наші громади память Тараса Шевченка концертами, щоб згадати Пророка і Борця „не злим, тихим словом". Та не забуваймо, що ми в Америці, та що є нашим обовязком поширити знання про Шевченка між американським народом. Треба давати по англійськи матеріял тим ріжним бесідникам, що їх часами запрошуємо сказати слово на Святі Шевченка. Треба теж дати щось і тим учителям, що вчать по американських школах наших дітей і знають, що це діти з українського роду, щоб знали, що цей рід видав такого Велитня як Шевченка. Уже маємо ріжні книжочки про Шевченка, про які нераз згадуємо в „Свободі" й „Юкрейнєн Віклі". А я згадаю про найновішу, себто про книжочку „Шевченко і Жінка", що видана українською і англійською мовою. Я перечитав обидві, а також дав іншим перечитати, нашим і американцям, а теж і канадійцям, яким вислав кілька примірників. Я переконаний, що таким способом зробимо добру роботу, бо допоможемо до поширення розуміння творчости Генія України.

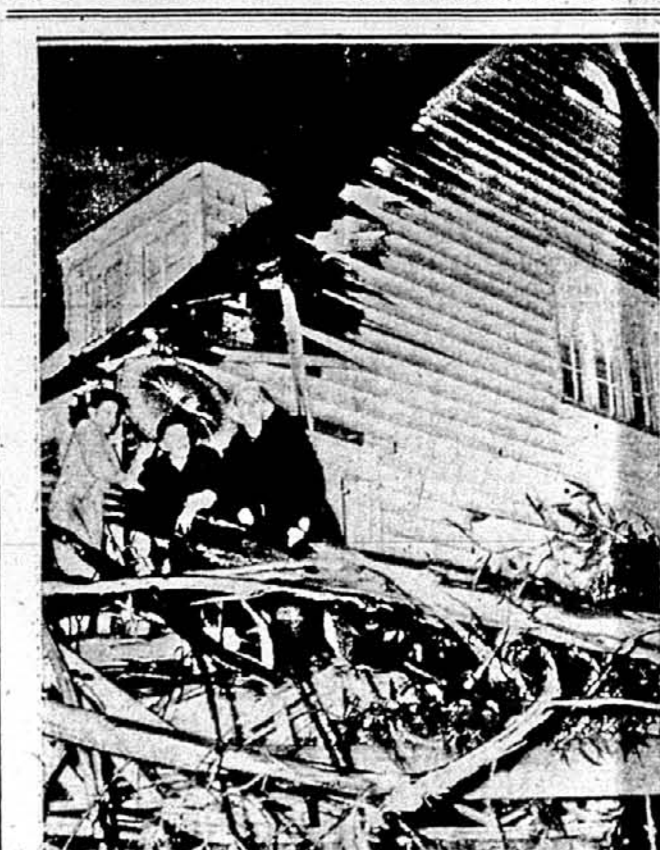
Іван П. Федан, Арнолд, Па.

САЛЬОНІКІ В ПЕРШОМУ ВОГНІ

РИМ. — Вірджініо Гайда пише, що в Сальоніках є вже канадійські частини і заповідає, що там прийде до першої балканської сутички між британцями і німцями.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗ)

ШІКАГО ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Стефана, від. 221., відбудуться в неділю, 9. березня, в 12. год. пополудне, в салі церковній при Оклей і Райс ул. Проситься всіх членів й членкинь обовязково прибути на збори. Довгуючі члени мусять вирівняти свої довги, бо в противному разі будуть подані до суспензації. — Ф. Васильовський, предс. Э. Любас, кас.; Т. Шийка, секр.

60-МИЛЕВА ВІТРЮГА. — Вітер, що дув зо скорістю 60 миль на годину, вдарив на Сан Франсіско, поперевертав дерева, позривав дахи з домів й взагалі наробив багато шкоди. На світлині: мешканці одного дому, що їх малощо не вбило падаюче дерево.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ШЕЙРОН, ПА.

Плянують величавий концерт.

Проголошено в місцевій американській пресі, що відбудеться з початком березня клясичний концерт в одній з найкращих музичних саль.

В концерті возьме участь „Бандурист", хор укр. прав. громади з Йонгставну, „Сурма", хор прав. громади з Нюкесл, Па., й співаки шеронського хору. Дальше виступить школа українського національного танку Авраменка громади в Шероні під управою учителя М. Арсенія.

Хори виступлять зо солістами: панною Олею Мусійчук й ірляндським басом, п. Кесаді-єм.

В цім концерті перший раз виступлять злучені хори, числом коло сотки душ, під дириґентурою о. С. Мусійчука. Виступить також 40 танцюристів. Разом коло 140 душ, самих молодих, тут роджених дівчат й юнаків.

Концерт є для американців, але треба, щоб йнаші люди поперли змагання своїх молодих співаків й танцюристів.

ЛЯВАЛЬ ПРИЗНАЄ, ЩО БІЛЬШІСТЬ ФРАНЦУЗІВ — ПРОБРИТІЙЦІ

Стовариншення Північно-Американської Преси подає статтю Пертінекса, в якій він пише, що в Канаді одержано недавно лист від людини, що стоїть у приятельських зносинах з Лявалем. Цей чоловік мав недавно розмову з Лявалем, в якій Ляваль сказав йому між іншим таке: „Я признаю, що під теперішню хвилю 90 відсотків французів є пробритійські настроєні. І то як в окупованій, так і неокупованій Франції. Одначе державний муж не повинен звертати уваги на публичну опінію, і не дати їй приневолити себе змінити свою політику, якщо він має чесне переконання, що те, що він поручає, відповідає державним інтересам. Я вповні здаю собі справу з того, що кат завився, якою особою того дня, в якім британська зброя затріюмфувала. Одначе це мене так дуже не тривожить, бо виглядає на те, щоб Англія вирвала цей конфлікт, є нораз більше зникаючі".

Ляваль, пише Пертінекс, поставив усе на виграу Німеччини. Він не може повздержатись, щоб так злобно не думати. Одначе інтересне те, що сам Ляваль, що належить до найбільше упереджених людей під тим оглядом мусить признати факт, що переважна більшість його земляків є противна кооперації з Німеччиною і що загально - народня опінія вповні одобрила його усунення з кабінету маршалом Петеном. Одначе, питає Пертінекс, в який спосіб, публична опінія потрапила висловити себе під абсолютним режімом, який заведено від сімох місяців. Відповідю на це є обставина, що тисячі населення Франції привикли тепер писати просто до голови держави, щоб остерегти його, аби відкидав націвські домагання. На підставі нової практики віджило давнє право слати петиції до монарха.

На патріярха з Віші видко вплинув могучий вислів народньої опінії, яку французам відмовлено висказувати звичайною дорогою, через парлямент. І цей вислів найшов спосіб, щоб дати себе почути.

У Японії плекають 4,000 відмін рижу. Вода, що кипіла і була скоро потім остуджена, замерзає скорше як ця вода, що не кипіла. Причина цього є та, що варена вода потребує часу на нове заабсорбування повітря.

ПОДАТКИ СТЕЙТІВ ПІДНЕСЛИСЬ НА СІМ ВІДСОТКІВ

Обчислено, що на протязі 1940 року податковці вплатили своїм стейтовим урядам титулом податків загально суму $4,086,000,000, себто сім відсотків більше від 1939 року, а знова 21. відсотків більше як було на протязі 1937 року. Ці дані виказано у недавно виданім звідомлені Переписного Бюра.

Обчислення основані на тих фактах, що зібрані податки з тридцять девять стейтів, у котрих фіскальний рік скінчився для 30-го червня, або скорше, виносили загально суму $3,308,000,000. З інших вісім стейтів, котрих фіскальний рік скінчився після 30-го червня 1940 року, а також зо стейту Вест Вірджінія, з котрого інформацій не можна було дістати для обчислення, вжито податкові числа з фіскального року, який скінчився 1939.

Дві головні причини, відповідальні за підвищення податків, як подає бюро, були такі: перше, це підвишка в доходах з податків на відшкодування безробіття, які збільшились на 142 відсотків від 1937 року, а друге, це пятнацять відсотків підвишки податків з ріжної продажі також від 1937 року.

Шість головних родів податків, з котрих вдержуються стейтові уряди, становлять 94 відсотків загального числа. Самі податки з продажі, — включно побираних податків з загальної продажі, а також з продажі газоліни, алькоголічних напоїв, тютюневих продуктів та інших употребовань — становлять сорок процент зо загального числа, а половина з тої суми прибула з податків продажі газоліни. Бюро вказує теж на те, що того року податки це, здається, буде зріст важного джерела податків для вдержування постійно збільшаючихся видатків стейтового уряду.

Податки, збирані на конто відшкодування безробіття, це другі з ряду щодо висоти, бо становлять двацять один відсотків усього податку. Іншого роду податки це були ті, які приходили від особливих підприємств, плат за дозволи для шоферів і взагалі власників моторових возів, доходових податків, а також з реальностей, які становили за порядком десять, девять, вісім та шість відсотків у загальній сумі податків.

Урядовці Переписного Бюра звертають увагу на іншу, менш важну сторону справи, себто на ті зміни, які заходять у податках з реальностей стейтової податкової системи. Року 1903 загальні та вибрані податки з реальностей становили 53 відсотки з усіх стейтових податків, коли 1940 року стейтові податки з реальностей принесли троха більше як шість відсотків загальної суми.

Звідомлення виказує, що доходові та спадкові податки остають дальше осередком дискусії дебати з точки погляду громадського ладу. Вони являються предметом суперечок, хоч є зовсім невалними джерелами доходів і виходить на яв, що вони ріжняться з кожним роком щодо своїх сум.

Одначе не всі гроші, зібрані від податковців способом стейтового оподаткування, ідуть на стейтові потреби. Коло чотирнацять відсотків повертається місцевим зарядам дотичного стейту. Більшість тих місцевих фондів вживається на удiлювання негайної помочі та інші громадські потреби добродійного характеру.

Загальна Рада — ФЛІС.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

АМЕРИКАНСЬКА ПРЕСА ПРО УКРАЇНУ

Понгставнська газета „Ди Янгстави Виндикейтор" з 26 лютого ц. р. приносить репортаж про відчит Е. С. Рамзеи, американського журналіста, про положення в Европі. В відчиті цей журналіст про Україну сказав таке: „Гітлер наїде Росію, а коли він це зробить, то буде піддержаний старшинами совєтської армії і революцією на Україні. Більшість совєтських старшин були вишколювані німцями і вони переконані, що Гітлер буде їх сильнішим союзником від Сталіна. Україна все мріяла про автономію. Україна це одиноке місце в Росії, де процвітає церква".

Рамзей відвідував Европу особисто і прийшов по тім всім до заключення, що Гітлер таки програє війну, бо в усіх краях, які він захопив, слідне невдоволення і прийде час, що ті народи повстануть проти нього.

ПОМЕР О. Я. БІЛЕНСЬКИЙ

Помер у Кракові в 33 році життя о. д-р Ярослав Біленський, професор Духовної Семинарії в Станиславові. Похорони відбулись 24. січня б. р. Взяли в ньому участь: о. крил. Д. Лопатинський, о. д-р крил. П. Хруш, о. дек. Возник, о. сов. Д. Семчишин, о. В. Кучабський. Приявні були: Ген. Вікарій о. Малиновський, о. прал. Ол. Ковальський й інші священики та світські.

ЧОТИРИ ЛАВРЕАТКИ ПРЕМІЇ НОБЕЛЯ

Коли від понурих і суворих своїми проблемами повістей Сигриди Ундсет переходимо до новістей італійської письменниці Грації Деледда маємо таке враження, як би ми з півночі переїхали на південь, під вічно погідне небо Італії.

Грація Деледда не має такого великого таланту, як дві згадані скандинавські письменниці, вона менше читана поза межі своєї батьківщини, проте кількість її творів і багатство змальованих нею типів може наповнити заздрістю літератур менших народів, які не мають таких метких і плодовитих авторок. Грація Деледда черпає свої сюжети головно з тої частини Італії, де вона виховалась і жила: з Сардинії.

Над усіма трагедіями її дієвих осіб світить вічно сонце на погіднім небі і це надає їм якусь дивну легкість, що каже нам забувати про те, що нема на землі ріжниці, коли йде про терпіння та смерть. Грація Деледда передусім — новелістка, що в сотках коротеньких нарисів розкинула сотні дрібних гострих помічень з людської психольогії Вона любується в яскравих, барвистих описах; природа в неї живе не менше як люди. Вона надає рослинам незвичайної сили живучости, що так і творять рамці до дрібненьких образків.

Деледда знає прегарно село, ...анський побут, звичаї, традицію, психольогію людей привязаних до землі. Селяни в її оповіданнях і повістях виступають як екзотичні постаті, так сильно вона вміє підмалювати тло своєї дії. А проте вона реалістка і найохотніше оповідає про те, що бачить: про правдивих людей з їх звичайними трагедіями, такими відомими всім, що знають душу селянина, байдуже в якому підсонні він живе: у Сардинії, чи на нашому Поділлі.

У Деледди можна подивляти енергійний, бадьорий тон, що є доказом її великої любови життя, своєї землі і своїх героїв, які такі близькі її душі.

Грація Деледда дістала нагороду за свої великі повісті, як „Ілія Портольо", „Плющ", „Шлях злого", „Троща на вітрі", „Поворот сина", що мали в Італії величезне коло читачів і звернули на себе увагу теж чужої критики.

Найголовнішою перепоною поширення популярности Грації Деледди на чужині були саме своєрідні теми її повістей. У західньо-европейських країнах повісті з селянського життя можуть рахувати тільки на дуже невеликий гурток знавців-любимців літератури. Відомо, що навіть нагороджену премію Нобеля велику селянську епопею Гамсуна „Благословенство землі" читали на чужині багато менше, ніж інші твори норвезького письменника, менше талановиті.

*

Лавреатка Нобеля Перля Бак сміливо дорівнює своїм великим попередницям. Вона належить уже до нашого покоління, яке любить мандрувати, чи теж мандрує поневолі, любить цікавитися не тільки власним народом, але і чужими. Її життева карієра не менше незвичайна, ніж літературна. Перля Бак провела свою молодість у Китаю, де її батьки опікувалися китайцями духово та фізично; батько її проповідував слово Боже, навертаючи китайців на християнство, мати лікарювала.

Не диво, що молода Перля, вихована поруч із китайцями, вважала їх за найближчий собі нарід, полюбила його і почала його розуміти раніше, ніж інші народи, з якими щойно пізніше зустрілася. Вона була американкою тільки з пашпорту і щойно приїхавши доросою до Злучених Держав на постійний осідок, почала засвоювати собі нову культуру — рідну.

Перля Бак пише головно про китайське життя. Китай — країна, яку вона найкраще знає, в усякому разі мало хто знає її так добре, як вона. Вона має цю стару культуру перед очима раз-у-раз, коли передумує справи, які хвилюють її саму та її земляків — відношення білої раси до жовтої, духового розвитку людини у звязку з поступом і традицією. Усі, що бачили бодай у фільмі її „Благословенну землю" мали ствердити, як глибоко вона вміє нас зворушувати долею патріярхальних, добрих, терпеливих китайських селян, що стають жертвою всякого лихоліття.

Перля Бак не витискає з наших очей сліз плаксивими історіями — ми зворушені від її картин як тоді, коли знаємо, що не досить плакати, а треба теж призадуматися над великим нещастям. Вона навчилася від того далекого для нас Китаю — незрозумілого нам і майже фантастичного дивної простоти у вислові, у переданих картинах, у щирих зворушеннях.

Перля Бак занялася у своїх повістях усіми великими питаннями, що цього століття хвилюють бідну, визискувану масу китайців: недовірям до їх давніх богів, що забули за них, еманципацією жіноцтва, комунізмом. Як дитина вона бачила нужду тієї маси, чула і бачила, як мати її пробувала боротися з цим лихоліттям, бажаючи суспільної поповістях вона вказувала з душею чутливої та розумної людини на те, що китайці повинні переставати губити своїх доньок при їх народженні як котят, або продавати їх як рабинь. Вона повставала теж проти неприродного розвитку техніки на великих селянських просторах, що замісць приносити полегшу поневоленим, іще збільшувала їх рабство, використовуючи їх сили та доброту.

Вже те, що досі написала Перля Бак, головно її велика селянська епопея „Китайська земля", запевнює їй тривке місце в літературі. Її повісти перекладають на всі мови і вона належить тепер до найбільше читаних американських авторів. Її теми виходять далеко поза межі одної культури, через те і твори промовляють до всіх сучасних.

Оксана Рудченко.

(Кінець).

МУЗИК У ВЯЗНИЦІ.—Широко відомий диригент д-р Ото Клемперер, що нездужає нервово внаслідок мозкової операції, втік оноді зо шпиталя в Рай, Ню Йорк, і в Мориставні, Ню Джерзі, попав до вязниці.

UKRAINIAN WEEKLY

JERSEY CITY TO HONOR SHEVCHENKO

The Central Committee of Jersey City Ukrainian Organizations is preparing to sponsor a concert honoring Taras Shevchenko, famous Ukrainian patriot and poet. The affair, which will be free to the public, will be given at the Ukrainian Center, 181 Fleet Street, at 4 P. M., Sunday, March 30th. Jersey City youth will participate in the concet, and the Lysenko Choir, directed by William Gela, will also play a prominent part. Among other selections the choir will sing the famous Shevchenko poem, "Lichu v Nevoly," written about the time the poet was in prison. It will be the first time a mixed choir will sing this selection in the United States. The school children of St. Peter and Paul Ukrainian Greek Catholic Church will have much to do with the presentation of the program.

Dr. Luke Myshuha, Editor of the "Svoboda," will be the principal speaker. John Procyk, speaking in English, will present a resume of the life of Shevchenko for the benefit of the younger members of the audience.

It is expected that a large crowd will attend the concert.

THEODORE LUTWINIAK

CROWNED AT VALENTINE DANCE

Lovely Olga Bilek of Northampton, Pa. and handsome Ted Vidomsky of West Easton, Pa. were crowned "Queen and Knave of Hearts" at the annual "Ukrainian Cultural Centre" "Valentine Party-Dance" held in Philadelphia on February 16th.

A most jovial gathering of young Ukrainians, most of whom were from the Lehigh Valley and Suburban Philadelphia, yes, and as far as from Scranton, too, partook in the many games and contests arranged by the versatile Anne Bilyi and Marie Z. Marco.

Brunette Vera Sarabun and Blonde Mary Shewchuk of Bridgeport, Pa., won the Jitterbug Contest, while "The Great" Johnny Dashe, Jr. of West Easton, received the most valentines.

AL YARR.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Подається до відома членам Бр. св. Юрія, від. 307. У Н. С., у Вілмставн, Н. Дж., що

МАРІЯ ВИТЯЗЬ,

члениця 307. відділу, упокоїлась в Бозі в вівторок, 4. марта 1941. р. рано у West Jersey Hospital, у Camden, N. J.

Похорон відбудеться в суботу, 8. марта, рано в год. 10. з дому жалоби до укр. кат. церкви св. Ап. Петра і Павла, а відтак на український цвинтар.

Вічна Їй память!

Іван Витязь, муж.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВІДКРИВАЮТЬ НАЦІОНАЛЬНУ ГАЛЕРІЮ.—У Вашингтоні, Д. К., приготовано до відкриття в дні 18. березня прекрасну Національну Галерію Штуки, на котру покійний Андру Мелон пожертвував 15 міліонів долярів. Галерія має великі скарби штуки.

ТАРЗАН, ч. 243. Наглий плян.

„Чому мене не вбиваєш?"— визиваючо запитала дівчина. „Я не хочу тебе вбивати", відповів Тарзан і закинув собі дівчину на плече.

Тарзеля знала, що боротись з ним не може. Крім того вона була дивно зворушена його силою і його розвагою.

Держачи її тягар собі на плечах Тарзан проте рухався дуже свобідно. Далі він разом з нею легко вискочив на дерево.

„Де ти мене несеш?" запитала по хвили дівчина. „Ти скоро сама побачиш", відповів загадочно Тарзан.